

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунального закладу «Черкаський геріатричний
пансіонат Черкаської обласної ради»
28.02.2025**

м. Черкаси, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 28.02.2025 групою НПМ здійснено відвідування комунального закладу «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради» (далі – Пансіонат, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Северинчук Людмила Анатоліївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Проценко Людмила Петрівна, представник громадської організації;

Біньковський Андрій Сергійович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Луки Святителя-хірурга, буд. 11, м. Черкаси, Черкаська обл., 18009.

Керівник – в. о. директора Михно Олекса Кузьмович.

Засновником Пансіонату є Черкаська обласна рада, органом управління у межах та обсягах, визначених чинним законодавством України, є Департамент соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації.

Пансіонат діє відповідно до Статуту про КЗ «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради» (далі – Статут), затвердженого розпорядженням голови Черкаської обласної ради від 12.11.2013 № 242-р (у редакції розпорядження голови Черкаської обласної ради від 26.04.2023 № 90-р).

Згідно зі Статутом Пансіонат є стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, утвореним для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку, особами зі стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів, яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра, не протипоказане перебування у Пансіонаті.

Пансіонат має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за лікарським спеціальностями: організація і управління охороною здоров'я; терапія; неврологія; стоматологія; психіатрія; загальна практика – сімейна медицина, фізіотерапія та сестринська справа (ліцензія АЕ № 197670 від 25.04.2013).

У Пансіонаті функціонують відділення геріатричного та психоневрологічного профілю.

До геріатричного відділення Пансіонату приймаються громадяни, які досягли пенсійного віку, а також особи, яким до досягнення пенсійного віку залишилося не більш як півтора року.

До психоневрологічного відділення Пансіонату приймаються громадяни похилого віку та особи з інвалідністю віком старше 18 років зі стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, комплексу реабілітаційних послуг і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування у Пансіонаті, незалежно від наявності осіб, зобов'язаних за законом їх утримувати, або опікунів та піклувальників.

Заклад розрахований на 160 місць. На момент відвідування у Пансіонаті перебувало 159 осіб, з них 76 жінок та 83 чоловіків, середній вік яких – 80 років. З них 28 підопічних мають статус внутрішньо переміщених осіб.

У 2024 році у Пансіонаті померло 43 підопічних, з початку 2025 року – 2 підопічних.

Усі підопічні Пансіонату мають документи, з кожним з них укладено договори про надання соціальних послуг.

Штатна чисельність працівників закладу складає 63 особи. Наявні вакансії: молодшої медичної сестри (санітарки-палатної), молодшої медичної сестри (санітарки-роздавальниці), сестри медичної зі стоматології, робітника з комплексного обслуговування й ремонту будинку та підсобного робітника.

Пансіонат надає безоплатні та платні соціальні послуги. На день відвідування у Пансіонаті перебувало 2 особи на платному обслуговуванні, а також 23 особи з диференційованою формою оплати, решта на безоплатній основі.

Вартість проживання одного підопічного у 2025 році становить 15 384,00 грн. на місяць. Сума витрат на лікарські засоби на одного підопічного на один день складає 25,03 грн.

У 2024 році заклад профінансовано на суму 26 497 353,12 грн та отримано благодійної допомоги на суму 2 635 922,96 грн. Станом на дату відвідування заклад профінансовано на суму 4 043 202,00 грн та отримано благодійної допомоги на суму 275 941,00 грн.

Заклад розміщений у п'ятиповерховій будівлі, вхід до якої обладнаний пандусом. Територія закладу охайна та доглянута, облаштовані зони для відпочинку мешканців: ландшафтні зони, альтанки, лавки, гойдалки (фото 1, 2).

На території Пансіонату розміщені: спальний корпус, гаражі, склади, швейний цех, пральня.

Функціонуючі приміщення Пансіонату відповідають санітарним та протипожежним вимогам. Будівля житлового корпусу оснащена автоматичною протипожежною сигналізацією, наявні тактильні та візуальні елементи доступності. Заклад забезпечений гарячим та холодним водопостачанням, водовідведенням, припливно-витяжною вентиляцією, електроживленням.

Опалення у закладі централізоване, наявні генератори для використання під час відключень електроенергії.

У Пансіонаті при в'їзді, по периметру території та у будівлі ведеться відеоспостереження, про що встановлені попереджувальні знаки.

Вікна закладу не заграбовані, наявні схеми евакуації на кожному поверсі.

У закладі наявний телефонний зв'язок та доступ до мережі Інтернет.

У власності Пансіонату є 4 автомобілі.

Середня площа житлової кімнати у Пансіонаті згідно з технічним паспортом закладу складає 11,3 м². У кімнатах розміщуються по дві особи. Відокремлений санвузол використовується чотирма особами. У пансіонаті створені умови для проживання сім'ями.

Житлові кімнати підопічних облаштовані необхідними меблями та інвентарем. У деяких житлових кімнатах є телевізори та холодильники.

У холах облаштовані зони відпочинку, наявні телевізори для спільного перегляду, встановлені кулери з питною водою (фото 3). На першому поверсі закладу облаштовано кімнату для відпочинку та зустрічей з відвідувачами.

Для безперешкодного пересування мешканців та маломобільних осіб корпус пансіонату обладнаний ліфтами та пандусом. У коридорах облаштовані горизонтальні поручні для полегшення пересування підопічних. Наявні засоби пересування: крісла колісні, палиці, ходунки та інші засоби реабілітації. Санітарні кімнати та житловий простір відповідають умовам інклюзивності (фото 9, 10). Геріатричне відділення забезпечене протипролежневими матрацами.

Первинна медична допомога підопічним надається медичним персоналом закладу. У Пансіонаті здійснюється цілодобове чергування середнього та молодшого медичного персоналу. Цілодобові пости чергової медичної сестри знаходяться на другому та п'ятому поверхах.

За необхідності залучаються інші спеціалісти. Усі підопічні мають укладені декларації з сімейними лікарями та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394. Пансіонат співпрацює з КНП «Перший Черкаський міський центр ПМСД»; КНП «Другий Черкаський міський центр ПМСД»; КНП «Третій Черкаський міський Центр ПМСД»; КНП «П'ятий Черкаський міський центр ПМСД»; Центром сімейної медицини лікаря Аверьянова.

Медичний персонал постійно вдосконалює свої знання шляхом проходження курсів підвищення кваліфікації та самоосвіти.

У посадові інструкції медичних працівників до функціональних обов'язків медичного персоналу, включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

У закладі функціонують кабінети лікаря терапевта, лікаря стоматолога (фото 4), фізіотерапевта (фото 5) та маніпуляційний кабінет. У маніпуляційному

кабінеті надаються усі види маніпуляцій, фізіотерапевтичний кабінет обладнаний апаратурою для проведення фізіотерапевтичних процедур. Стоматологічний кабінет надає послуги з терапевтичної стоматології. Окрім того функціонує кабінет з лікувальної фізкультури з сучасними тренажерами та обладнанням (фото 11).

Обладнаний кабінет для передстерилізаційної обробки та стерилізації інструментарію, виробів медичного призначення.

Наявний кабінет для зберігання ліків та виробів медичного призначення із запасами на декілька місяців. Під час огляду наявних у закладі медичних препаратів з терміном придатності, що минув, не виявлено.

Особові картки підопічних, індивідуальні плани реабілітації та інша документація щодо підопічних ведеться відповідно до вимог чинного законодавства.

Підопічних забезпечено чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним за трьома дієтичними столами (фото 8). Вартість харчування одного мешканця на добу у закладі складає 125,77 грн.

Приміщення харчоблоку перебуває у належному санітарно-гігієнічному стані, має необхідне технологічне обладнання. Створені умови для дотримання технології приготування страв та зберігання продуктів. Заклад забезпечено столовим та кухонним посудом, інвентарем, миючими та дезінфікуючими засобами. Працівники, які залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках. Наявні та ведуться журнал здоров'я працівників харчоблоку, бракеражний журнал, журнал добових проб, журнал температурного режиму у холодильниках та морозильних камерах. Наявне сезонне та перспективне меню. Добові проби зберігаються у визначеному порядку (фото 7).

У закладі є графік банних днів, водночас підопічні мають можливість відвідувати ванну чи душову кімнату за потребою. Білизна і одяг підопічних також змінюються за потребою. Зі слів підопічних постільна білизна замінюється 1 раз на тиждень.

Для мешканців закладу організовується дозвілля з урахуванням їхніх інтересів і побажань (гурткова робота, концерти, творчі майстер-класи тощо), функціонує бібліотека (фото 12). Наявні настільні ігри. Підопічні мають можливість займатися скандинавською ходьбою, для чого на подвір'ї облаштована траса та придбані тренувальні палиці.

З метою надання підопічним допомоги в адаптації до сучасних умов життя, сприяння їхньому всебічному розвитку у Пансіонаті функціонує Університет третього віку «Барви життя», програма роботи якого включає такі модулі: «Культура та історія», «Ментальне здоров'я», «Здоровий спосіб життя», «Декоративне-предметне мистецтво», «Інформаційні технології». Слухачі Університету займаються вишиванням бісером та нитками, малюванням картин, художньою ліпкою пластиліном, виготовленням картин методом квілінгу, макраме, виготовленням картин атласними стрічками тощо; оволодівають цифровими навичками за допомогою планшетів.

Організований волонтерський рух: мешканці закладу долучаються до підтримки ЗСУ, зокрема виготовлення сухариків, плетіння маскувальних сіток, тощо.

Пансіонат налагодив співпрацю з благодійними та волонтерськими організаціями, від яких отримує гуманітарну допомогу, що обліковується та використовується на потреби підопічних.

Підопічні закладу мають можливість вільно розпоряджатися пенсійними коштами та користуються власними речами, у тому числі мобільними телефонами. У Пансіонаті ведеться облік витрат особистих коштів недієздатних підопічних, визначена особа, відповідальна за зберігання грошових коштів та цінностей підопічних Пансіонату.

Соціально-психологічний клімат у Пансіонаті задовільний.

У закладі наявні інформаційні стенди з контактними даними представників державних органів влади, посадових осіб та гарячих ліній, до яких підопічні можуть звернутися у разі порушення їхніх прав.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з понад 70 підопічними та 9 працівниками. Підопічні під час відвідування мали доглянутий зовнішній вигляд, були відкриті та зацікавлені у спілкуванні. Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попереднє відвідування.

Попереднє відвідування Пансіонату групою НПМ здійснено 20.07.2022, за наслідками якого були виявлені наступні порушення:

порушення прав осіб на достатній життєвий рівень, приватність та повагу до гідності;

порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб.

За результатами відвідування надано рекомендації:

1. Департаменту соціального захисту населення Черкаської обласної державної адміністрації:

- прийняти до уваги рекомендації за наслідками моніторингового візиту;
- у межах компетенції вжити заходів реагування на виявлені недоліки;
- забезпечити контроль за реалізацією прав підопічних закладу.

2. Директору КЗ «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради»:

- вжити заходів, спрямованих на недопущення та усунення всіх зазначених у звіті недоліків та порушень.

Під час відвідування 28.02.2025 встановлено, що більшість рекомендацій, наданих за результатом попереднього відвідування, виконані, зокрема:

- постільна білизна промаркована;
- на харчоблоці наявні актуальні добові проби;
- у морозильних камерах і холодильнику з добовими пробями наявні градусники, ведуться журнали обліку температурного режиму у холодильниках та морозильних камерах;
- лежачі підопічні частково забезпечені протипролежневими матрацами.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі оголошення повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, та абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185.

Значна кількість підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення, проживають на верхніх поверхах, зокрема на п'ятому поверсі, що унеможлиблює їхню швидку евакуацію у разі виникнення надзвичайної ситуації. До них не застосовується і «правило двох стін», оскільки вони не можуть без сторонньої допомоги підвестися з ліжка.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (статті 28, 32, 48 Конституції України, стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

2. У порушення розділу III Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, у окремих житлових кімнатах відсутній у достатній кількості твердий інвентар, зокрема стільці.

3. Під час відвідування встановлено, що у порушення пункту 6.1.1.1 ДБН В.2.2-18:2007 у частині житлових кімнат не дотримано норми площі на одного підопічного, яка складає 6 м² при санітарній нормі 8 м².

4. Під час спілкування з маломобільними та ліжковими хворими підопічними встановлено, що деяким із них персоналом установи упродовж тривалого часу не забезпечено можливості бувати на свіжому повітрі, тоді як всі підопічні, у тому числі ті, що пересуваються лише на функціональних ліжках, мають право на щоденні прогулянки на свіжому повітрі.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

5. Приміщення пансіонату не в повній мірі пристосовано до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

- відсутні кнопки виклику персоналу у житлових кімнатах закладу, що спричиняє незручності у разі, коли ліжковий хворий потребує допомоги персоналу;

- відсутня аварійна (тривожна) сигналізація та система оповіщення у санітарно-гігієнічних приміщеннях закладу, що унеможлиблює виклик персоналу у разі необхідності у підопічних в екстреній допомозі.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Черкаській обласній раді, Черкаській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних комунального закладу «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради»;

облаштувати укриття згідно з вимогами наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

2. Комунальному закладу «Черкаський геріатричний пансіонат Черкаської обласної ради»:

вжити заходів щодо усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у відділенні, виявлених під час відвідування, та їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити дотримання норм житлової площі на одну особу;

обладнати житлові кімнати достатньою кількістю твердого інвентаря, зокрема стільцями;

встановити у житлових кімнатах закладу кнопки виклику персоналу;

обладнати приміщення закладу тривожною сигналізацією;

забезпечити можливість перебування маломобільних та ліжкових підопічних на свіжому повітрі.

Додатки: Фотоматеріали на 2 арк. у 1 прим.

Керівник групи НПМ
головний спеціаліст відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини
у Черкаській області

Людмила СЕВЕРИНЧУК

Фотоматеріали

Фото № 1

Фото № 2

Фото № 3

Фото № 4

Фото № 5

Фото № 6

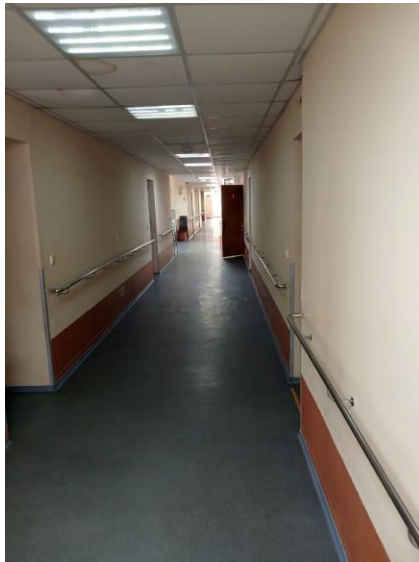
Φοτο Νο 7

Φοτο Νο 8

Φοτο Νο 9

Φοτο Νο 10

Φοτο Νο 11

Φοτο Νο 12

